

HOPEA JA PIMEYS

Milja Viidan elokuva *Bambi* (2022) tempaa katsojansa analogisen fotokemiallisen elokuvan materiaalisuuteen fyysisesti, haptisesti ja emotionaalisesti. Elokuvan tekemisen lähtökohtana on Viidan amerikkalaiselta keräilijältä hankkima The Walt Disney Companyn tuottaman tunnetun animaatioelokuvan *Bambi* (1942) 35 mm -esityskopio, jonka yksityiskohtia taiteilija on kuvannut uudelleen Oxberry 1700 -optisen printterin avulla.

Pyyhkäisyelektronimikroskooppi (SEM Scanning Electron Microscope) on puolestaan mahdollistanut pääsyn lähelle alkuperäisen elokuvan ihoa – ja jopa sen alle. Galleriassa teos esitetään 35-millisenä filmikopiona elokuvateatteriprojektilla, joka on peräisin analogisen elokuvakulttuurin kulta-ajalta, 1950-luvulta.

Disneyn *Bambi* perustuu itävaltalaisen Felix Saltenin vuonna 1922 jatkokertomuksena ja vuonna 1923 kirjana ilmestyneeseen kertomukseen, jossa nuori metsäkauris varttuu metsässä, todistaen oman äitinsä ja monen muun eläimen kuoleman metsästäjien aseisiin. Väkivallan, pakenemisen, kuoleman, menettämisen ja piiloutumisen teemat ovat kirjassa keskeisiä. Viita on leikannut elokuvansa kuvamateriaalin sekä alkuperäisen elokuvan ääniraitaan perustuvat emotionaaliset äänifragmentit strukturaalisen materiaalsen elokuvan tapaan, kerroksellisen työstön viedessä katsojan keskelle kinesteettisesti intensiivisiä fragmentoituja hetkiä. Elokuva tuntuu jäljittelevän suojautumisen ja pakenemisen, piiloutumisen ja tarkkailun toisaalta nopeita ja toisaalta paikallaan pysytteleviä liikkeitä.

Viidan uudella elokuvalla on temaattinen yhteys hänen aikaisempaan teokseensa *Eläinsilta U-3033* (2018), jossa hän sijoitti eläinten luonnollisten reittien katkeamiseen ratkaisuksi tehdyn betonisen ylikulkusillan päälle kasvaneeseen metsään automaattikameroita, jotka kuvasivat kun lähellä oli liikettä. Viita on todennut kuuluvansa ihmisenä lajiin, joka on estetiikkaa rakastava mutta myös teollista väkivaltaa harjoittava äärimmäinen peto. Analogisen selluloidifilminkin voi nähdä ihmisen maapallon elonkehällä harjoittaman eksploitaation materiaalisena ilmentymänä. Se rakentuu menneen vuosituhaten lopun keskeiselle fossiiliselle materiaalille, öljypohjaiselle muoville ja sen tärkeimpiin ainesosiin kuuluva sideaine gelatiini on tehty eläinten vuodista ja luista.

Näyttelytilaan elokuvan esittämistä varten tuotu öljyä tihkuva, kolhiintunut, raskas ja äänekäs kolmivaihevirralla toimiva itäsaksalainen

Dresden-merkkinen elokuvateatteriprojektori on ollut luotettavuutensa ja helppokäyttöisyytensä vuoksi yleinen monissa suomalaisissa elokuvateattereissa 1900-luvun maailmansotien jälkeisellä ajalla. Projektori vaatii näyttelyn aikana jatkuvaa huoltoa ja ylläpitoa. ”Öllyjä pitää tarkkailla, rissoja puhdistaa ja esityskopiota pitää vaihtaa. Analoginen maailma on painava, työläs ja fyysinen”, Viita muistuttaa. Elokuvaprojektorin paikallaolo voi muistuttaa myös Hippolyte-gallerian tilan aikaisemmasta elämästä elokuvateatteri Dianana.

Näyttelytilassa on esillä myös takaapäin tulevalla elävällä valolla valaistuilla lasilevyillä hohtavaa kiinnitehopeaa. Viidan kaksi avainsanaa näyttelylle ovat hopea ja pimeys. Ajattelen sanojen yhteydessä filosofisen estetiikan termiä *schein*, joka tarkoittaa kaiken aisteille ilmenevän loistetta tai hohdetta mutta myös silmänlumetta. Elokuvan kehitysprosessi kuulostaa Viidan kertomana alkemistiseltä kokeelta pimeässä. 35mm -värinegatiivi on kehitetty käsin värikehitysaineella, mustavalkoistenkin kuvien naarmujen kertoessa materiaalin värillisyydestä ja negatiivin värikerroksista. Negatiivin kehitysprosessin kuvan kiinnitysvaiheessa valottunut hopea sitoutuu pysyvästi filmin pintaan, mutta valottumaton aines irtoaa kiteinä ja hiutaleina, vaipuen hitaasti kiinnitealtaan pohjalle. ”Kun sakan suodattaa ja neste haihtuu, jää jäljelle materialisoitunut pimeys”, tiivistää Viita.